

Eerste Kamerleden bij Jaarvergadering NAVO PA in Ljubljana

Van 11 tot en met 13 oktober 2025 vond de 71e Jaarvergadering van de [NAVO Parlementaire Assemblée](#) plaats in Ljubljana, Slovenië. Drie Eerste Kamerleden namen hieraan deel: [Bart Kroon](#) (BBB), [Randy Martens](#) (GroenLinks-PvdA) en [Koen Petersen](#) (VVD). Ongeveer 260 parlementsleden uit de 32 NAVO-landen en partnerlanden waren aanwezig. Onderwerpen die op de agenda stonden, waren het versterken van investeringen in defensie en het uitbouwen van de trans-Atlantische industriële en technologische defensiebasis, blijvende steun aan Oekraïne, het tegengaan van de groeiende samenwerking tussen Rusland, China en andere autoritaire regimes, en het bijdragen aan veiligheid in strategisch belangrijke regio's voor het bondgenootschap, waaronder de Westelijke Balkan, het hoge Noorden, de Zwarte Zee, de Indo-Pacifische regio, het Midden-Oosten en Afrika. De parlementaire assemblee nam zes resoluties aan, waaronder die van Kroon inzake de trans-Atlantische economische samenwerking met onder meer een oproep tot gezamenlijk beleid voor kritische grondstoffen, energie en voedselzekerheid. De 2025 "Women for Peace and Security Award" werd uitgereikt aan Dr. Vjosa Osmani Sadriu uit Kosovo. Voorafgaand aan de bijeenkomst kwamen de Benelux-delegaties samen bij de Nederlandse ambassadeur Janneke Vrijland, die deze ontmoeting samen met haar Belgische collega Caroline Vermeulen had georganiseerd.

Plenaire vergadering

Tijdens de plenaire zitting op 13 oktober spraken Danijel Krivec, vicevoorzitter van de Nationale Assemblée van Slovenië, de minister-president van Slovenië, Robert Golob, en de Oekraïense president Volodymyr Zelenski de Assemblée toe, de laatste via videoverbinding. NAVO Secretaris-generaal Mark Rutte beantwoordde vragen van de nationale delegaties. Bart Kroon vroeg hem namens de Nederlandse delegatie of de NAVO een no-flyzone langs de grenzen van het NAVO-grondgebied moet instellen naar aanleiding van meerdere gevallen waarin Russische vliegtuigen recentelijk het luchtruim van NAVO-lidstaten zijn binnengevlogen. Volgens Rutte was dit niet aan de orde. Vice-president van de Europese Investeringsbank, Robert de Groot, lichtte investeringen in militair infrastructuur toe. Hij pleitte ervoor dat landen niet elk apart investeren in dezelfde infrastructuur, maar gezamenlijk aanbesteden om projecten te financieren. Kroon merkte op dat er binnen de NAVO PA wordt gewerkt aan een rapport over de economische impact van verhoogde defensie-uitgaven en financieringsmogelijkheden. "We kijken ook naar de rol van bestaande en nieuwe multilaterale financiële instellingen om publieke en private investeringen in defensie en veiligheid te versterken," zei Kroon. Hij vroeg naar de visie van De Groot op zulke initiatieven en andere manieren om privaat kapitaal aan te trekken. Volgens De Groot zijn alle initiatieven nodig, inclusief multilaterale, en dat deze elkaar goed aanvullen. De Assemblée keurde de begroting 2026 goed, aangepast aan 1,9% Belgische inflatie.

Geo-economische dreigingen

Op 11 oktober lichtte Bart Kroon zijn rapport 'Geo-Economic Fragmentation: A Challenge to the Transatlantic Partnership' in de commissie Economie en Veiligheid toe. Hij wees op toenemende geo-economische fragmentatie: landen kiezen vaker voor protectionisme, strategische herindustrialisatie en het bewapenen van handel. In het rapport worden China en Rusland genoemd als voornaamste actoren die economische dwang en ontduiking van sancties gebruiken om invloed uit te oefenen. Kroon: "Onze regeringen moeten economische macht erkennen als een belangrijke pijler van afschrikking, en economische samenwerking als cruciaal onderdeel van nationale veiligheid." Een van de aanbevelingen in het rapport is de heroprichting van het NAVO Economic Security Committee om economische veiligheidsvraagstukken aan te

pakken door het monitoren van mondiale economische trends en het coördineren van strategieën voor economische veiligheid tussen bondgenoten. Daarnaast roept het rapport op tot intensievere samenwerking tussen de NAVO en de OESO via het Global Parliamentary Network. Het rapport en de resolutie werden unaniem door de commissie aangenomen. Het rapporteurschap van Kroon in deze commissie werd verlengd met een jaar.

Sloveens draagvlak

Tijdens de politieke commissie op 11 oktober benadrukte de Sloveense minister Tanja Fajon het belang van samenwerking tussen EU en NAVO. Slovenië trad in 2003 via referendum toe tot de NAVO. Het land verhoogt defensie-uitgaven van 2% van het BBP in 2025 naar 3% in 2030. Koen Petersen vroeg naar het draagvlak onder de Sloveense bevolking voor de NAVO, dat volgens een recente peiling op 56% ligt. Fajon antwoordde dat het draagvlak nog steeds beïnvloed wordt door de NAVO-bombardementen op Belgrado in 1999, die in Slovenië - als voormalig onderdeel van Joegoslavië - nog altijd als traumatisch worden ervaren. Ze benadrukte dat het halen van de NAVO-norm lastig is door druk op sociale uitgaven.

Russische dreigingen

In de defensiecommissie sprak de Sloveense minister van Defensie, Borut Sajovic, over Slovenië's veiligheidsprioriteiten. Hij waarschuwde dat Russische acties de democratie ondermijnen en onze manier van leven bedreigen. Tijdens de bespreking van het rapport over een toekomstige NAVO-Rusland strategie vroeg Martens aan rapporteur Patterson (Canada) of parlementaire betrokkenheid op termijn weer mogelijk is, zodra Rusland de oorlog tegen Oekraïne heeft beëindigd, en onder welke voorwaarden. Rapporteur Patterson meende dat er eerst langdurige vrede moet zijn alvorens dit in overweging te kunnen nemen. Voorts waren er presentaties in deze commissie over Russische sabotage, hybride oorlogsvoering, transnationale veiligheid en NAVO-luchtverdediging aan de oostflank.

Onbemende wapensystemen

De commissie wetenschap en technologie besprak op 12 oktober het rapport van Sven Clement (Luxemburg) over onbemande wapensystemen, die steeds belangrijker worden in moderne oorlogsvoering. Lage kosten en hoge uitval vragen om grootschalige productie. NAVO kan via innovatie, interoperabiliteit en lessen uit Oekraïne haar technologische voorsprong versterken. Bart Kroon vroeg of flexibele defensietechnologie ook veerkrachtige toeleveringsketens vereist, gezien de afhankelijkheid van tegenstanders voor grondstoffen. Hij pleitte voor investering in wendbare, gedecentraliseerde productie. Rapporteur Clement onderschreef deze zorgen en stelde dat kleine, wendbare productie-eenheden effectiever zijn dan grote fabrieken.

Overige

De delegatie sprak en marge van de conferentie met de Zweedse, Poolse en Oekraïense delegaties. Met de Zweedse delegatie werd van gedachten gewisseld over het Zweedse concept van 'Total Defence Obligation' en de parlementaire betrokkenheid bij de meerjarige defensiebegroting. Met de Oekraïners werd teruggeblikt op de gesprekken in Montréal en Dayton. Directe financiering door Nederland van de Oekraïense industrie is reeds gestart. Ze vroegen om aanvullende financiering, temeer omdat de Russische oorlogsproductie stijgt en het aantal drone-aanvallen enorm toeneemt. De delegatie is voornemens Nederland op korte termijn te bezoeken. Met de Poolse delegatie werd gesproken over de lange bilaterale relatie, de dank voor Nederlandse steun bij de recente drone-invasie, en het draagvlak voor defensie-uitgaven in Polen.